

ЕУ за развој статистике у Србији

Попис становништва, домаћинстава и станова 2022.

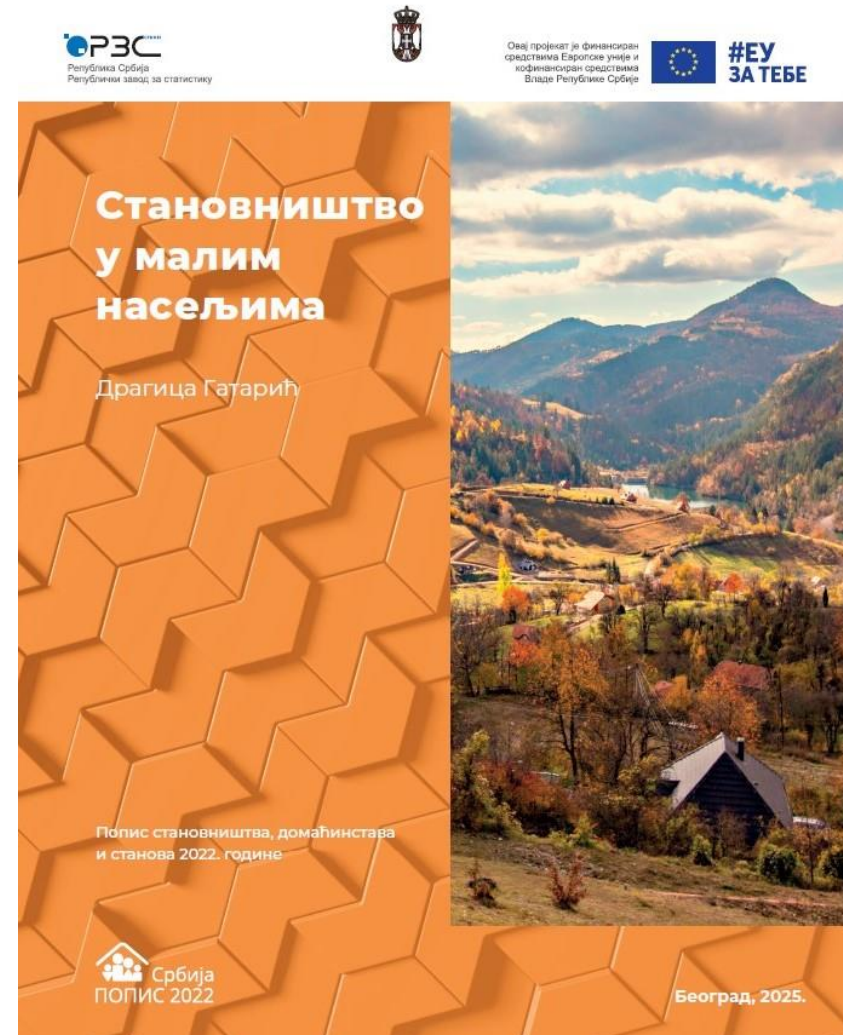
СТАНОВНИШТВО У МАЛИМ НАСЕЉИМА

Проф. др Драгица Гатарић

Универзитет у Београду – Географски факултет

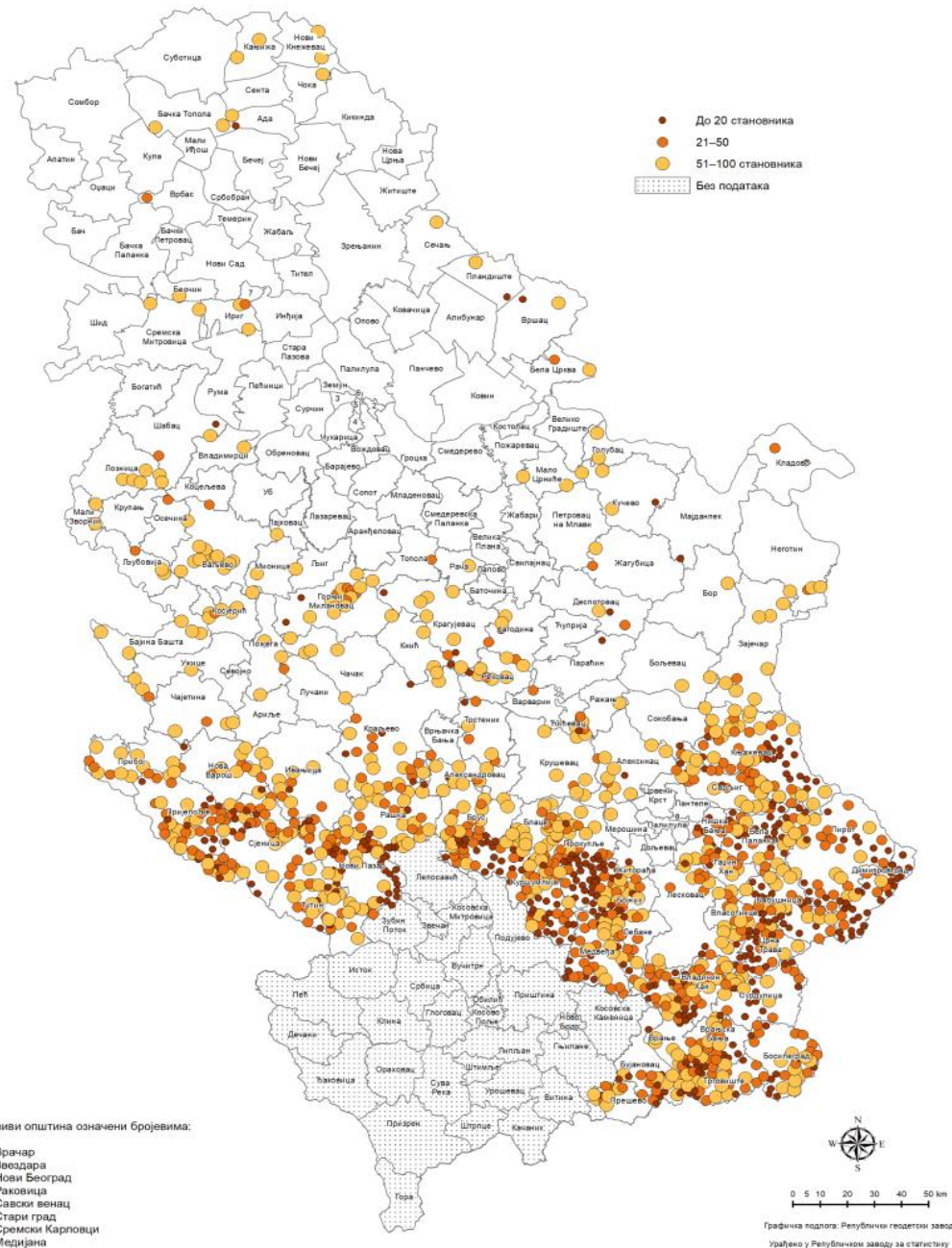
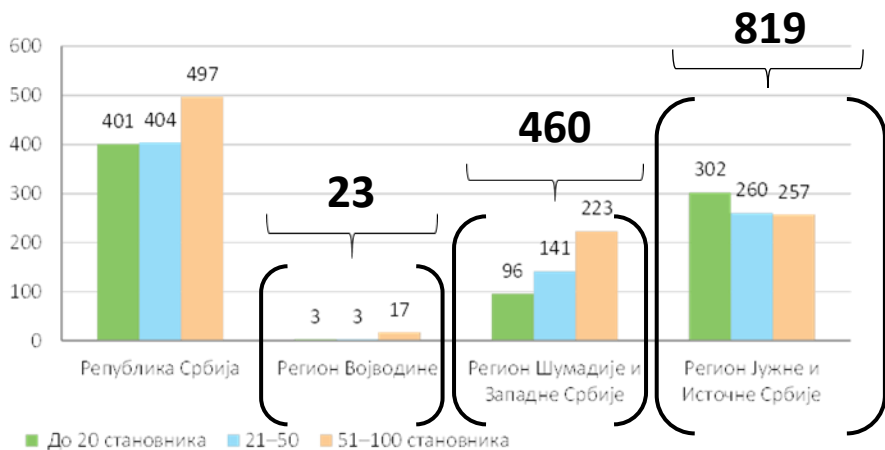
Аналитички оквир и тематске целине

- Теоријско-методолошка полазишта
- Територијална дистрибуција малих насеља
- Демографско пражњење и уситњавање насеља
- Насеља без сталних становника
- Динамика становништва у малим насељима
- Промене у демографским структурама становништва
- Домаћинства у малим насељима
- Становање и инфраструктурни недостаци у малим насељима
- Идентификација одрживих и угрожених насеља заснована на резултатима статистичке анализе
- Ревитализација малих насеља: могућности и ограничења

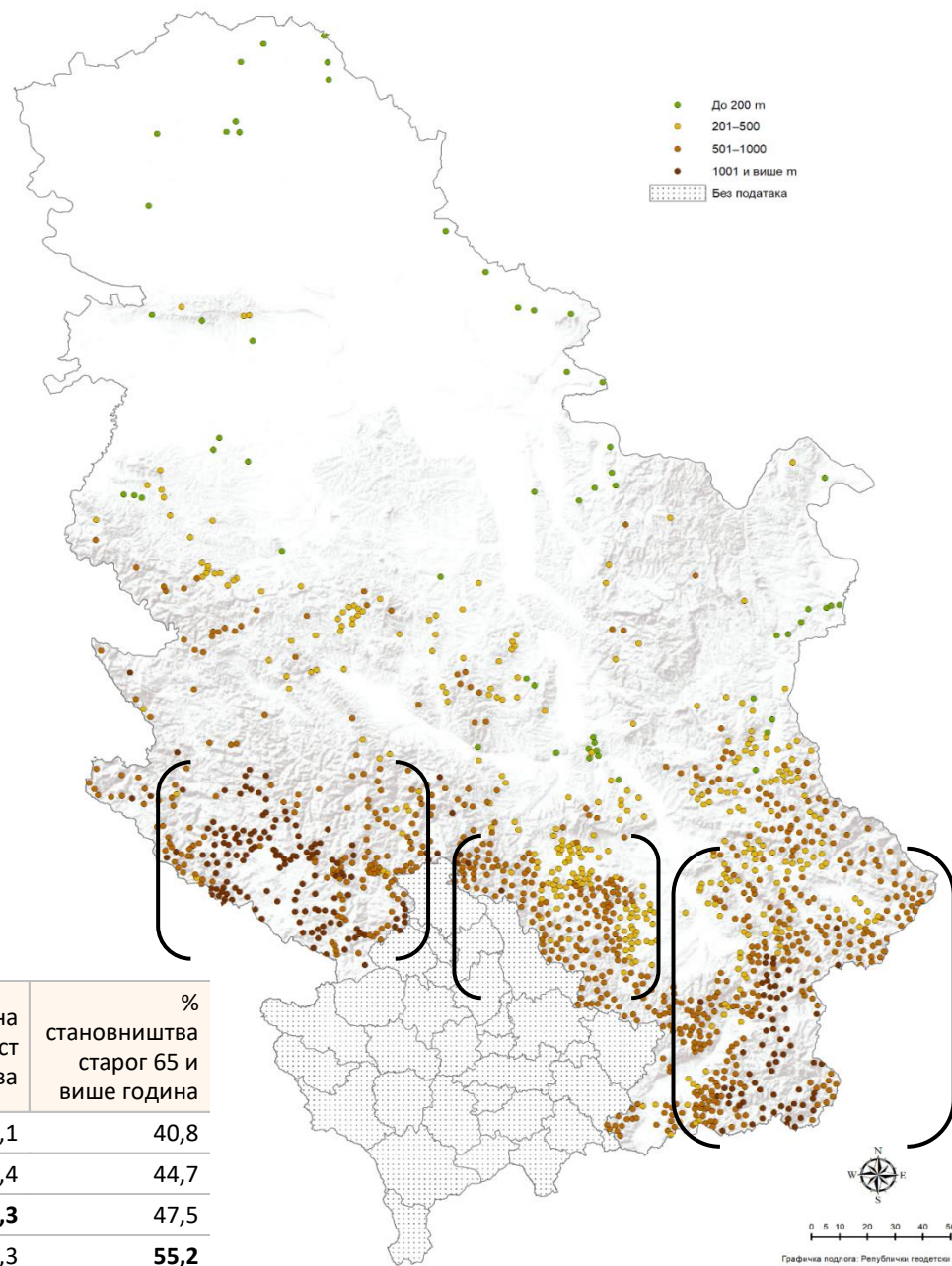

Просторна дистрибуција малих насеља у Републици Србији према броју становника, Попис 2022.

Популациона величина	Број насеља								
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011	2022
До 20 становника	5	6	4	4	6	25	88	198	401
21–50	5	6	8	20	52	143	245	311	404
51–100 становника	59	53	53	98	204	296	356	431	497
Укупно	69	65	65	122	262	464	689	940	1302

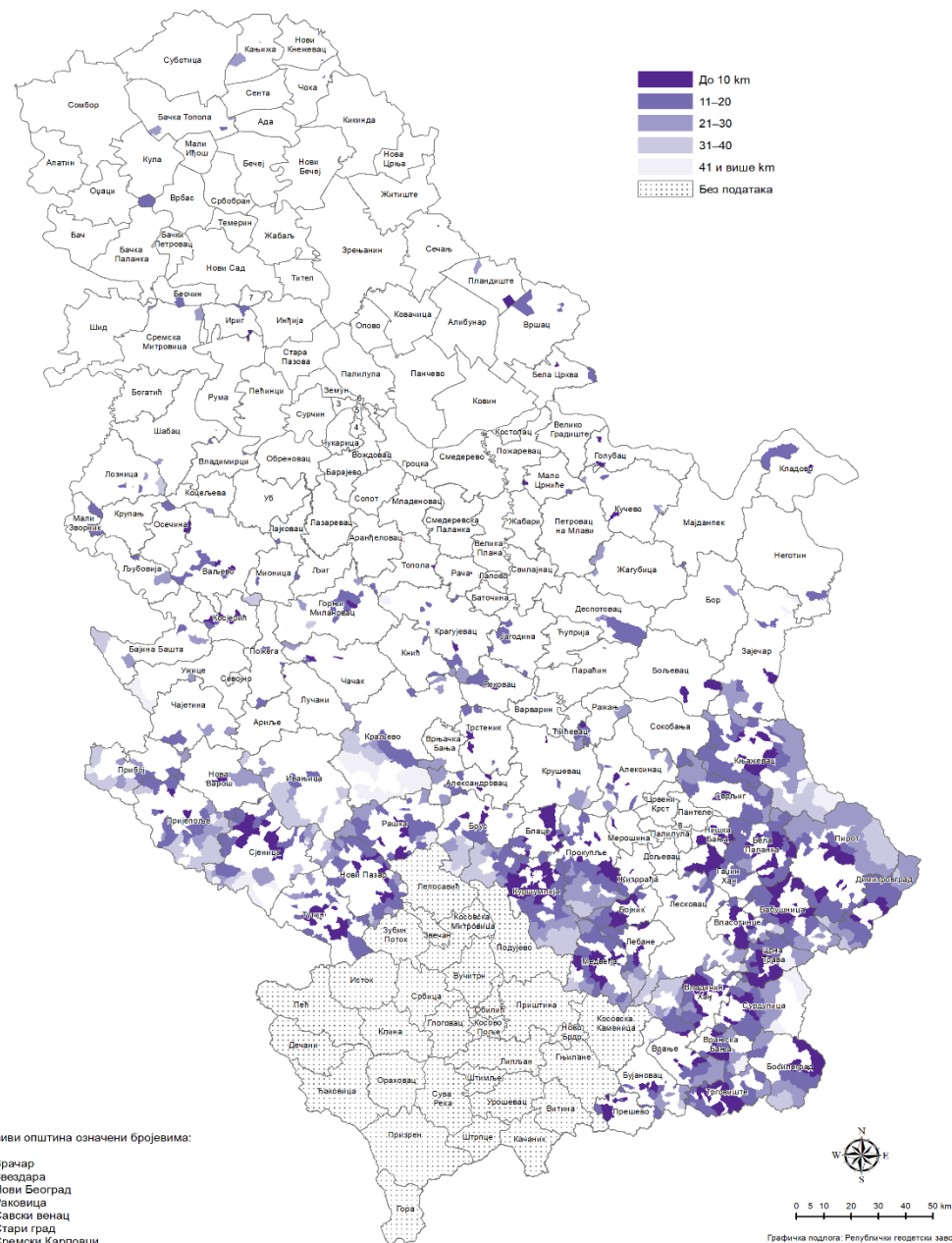
Хипсометријски размештај малих насеља, Попис 2022.

Висинске зоне	Број насеља	%	Број становника	%	Просечан број становника у насељу	Просечна старост становништва	% становништва старог 65 и више година
До 200 m	57	4,4	3753	6,8	66	54,1	40,8
201–500	330	25,3	17557	31,6	53	57,4	44,7
501–1000	[700]	53,8	25830	46,6	37	58,3	47,5
1001 и више m	215	16,5	8304	15,0	39	52,3	55,2

Територијална дистрибуција малих насеља у односу на удаљеност од административног центра, Попис 2022.

Удаљеност од административног центра	Број насеља	%	Број становника	%
До 10 km	331	25,4	15499	28,0
11–20	520	39,9	22280	40,2
21–30	275	21,1	10723	19,3
31–40	123	9,5	4825	8,7
41 и више km	53	4,1	2117	3,8

Називи општина означени бројевима:

1. Врачар
2. Звездара
3. Нови Београд
4. Раковица
5. Савски венац
6. Стари град
7. Сремски Карловци
8. Медијана

Број насеља са 20 и мање становника, Пописи 1948–2022.

1948. – 5 насеља

2022. – 401 насеље

Највише их је у Региону Јужне и Источне Србије:

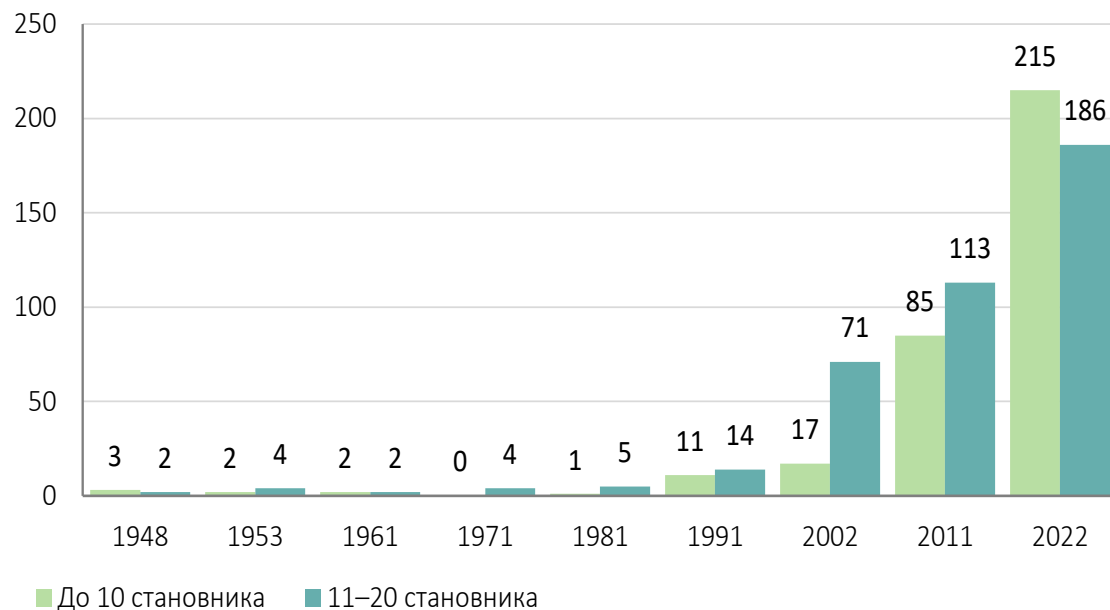
Куршумлија (36 насеља)

Прокупље (34)

Димитровград (27)

Нови Пазар (27) и

Сјеница (19 насеља)

21 насеље – један становник

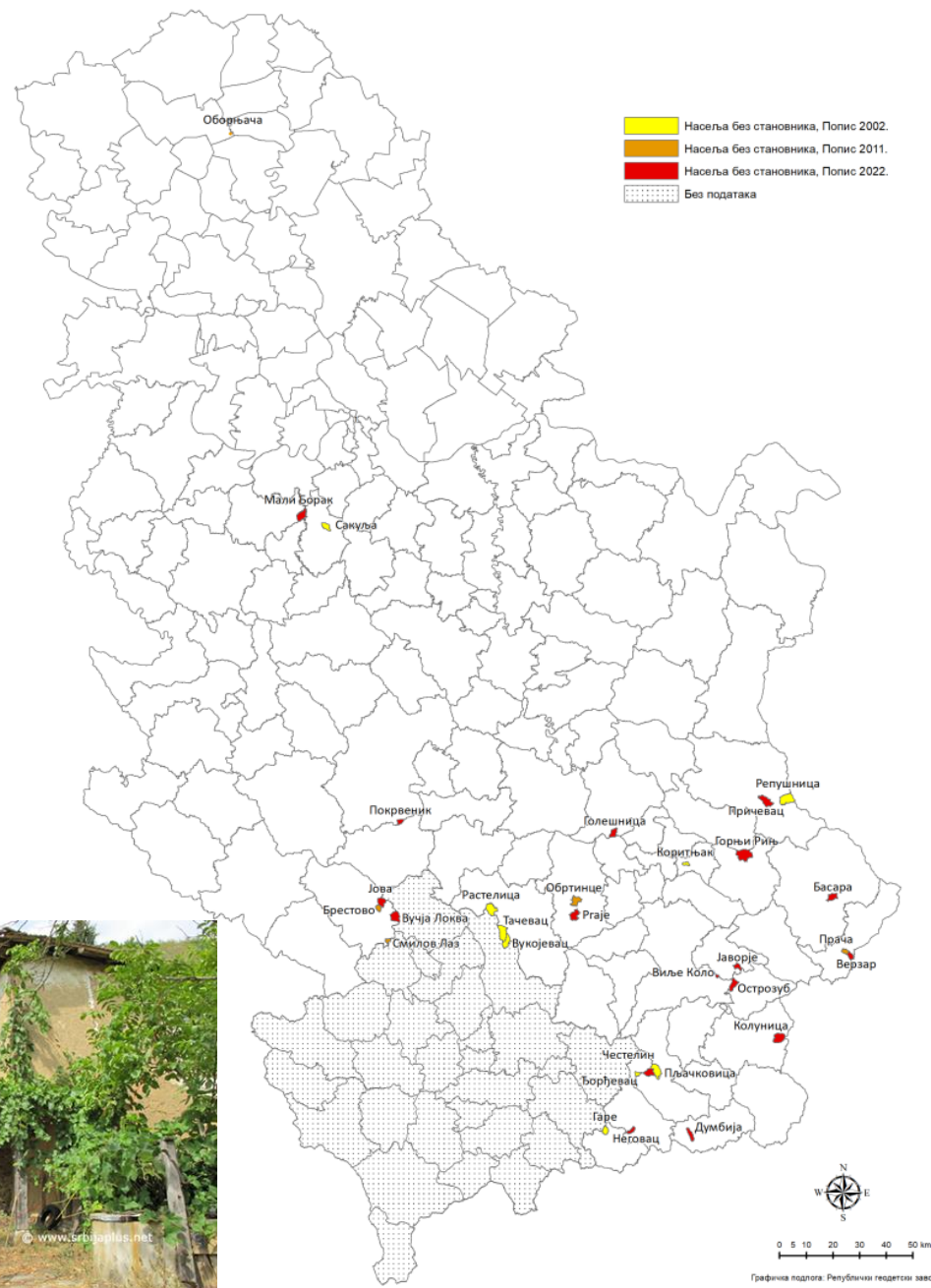
23 насеља – два становника

22 насеља – три становника

Насеља без становника, Пописи 1948–2022.

Насеље	Општина	1991	2002	2011	2022
Сакуља	Лазаревац	-	-	-	-
Мали борак	Лајковац	516	489	89	-
Вучја локва	Нови пазар	113	15	7	-
Јова	Нови пазар	36	21	15	-
Смилов лаз	Нови пазар	19	8	-	-
Покрвеник	Рашка	31	11	3	-
Причевац	Књажевац	96	54	25	-
Репушница	Књажевац	6	-	-	-
Виље коло	Лесковац	29	11	4	-
Јаворје	Власотинце	14	1	1	-
Острозуб	Црна трава	9	1	1	-
Голешница	Алексинач	8	4	1	-
Басара	Пирот	19	8	2	-
Горњи рињ	Бела паланка	21	10	2	-
Верзар	Димитровград	32	9	1	-
Прача	Димитровград	7	2	-	-
Гаре	Прешево	110	-	-	-
Думбија	Трговиште	53	36	8	-
Колуница	Сурдулица	24	7	1	-
Неговац	Бујановац	150	39	-	-
Честелин	Врање	46	22	8	-
Вукојевац	Куршумлија	-	-	-	-
Тачевац	Куршумлија	21	-	-	-
Праје	Прокупље	50	26	8	-

1948. – 4
2011. – 11
2022. – 24

Слика. Репушница, насеље без становника

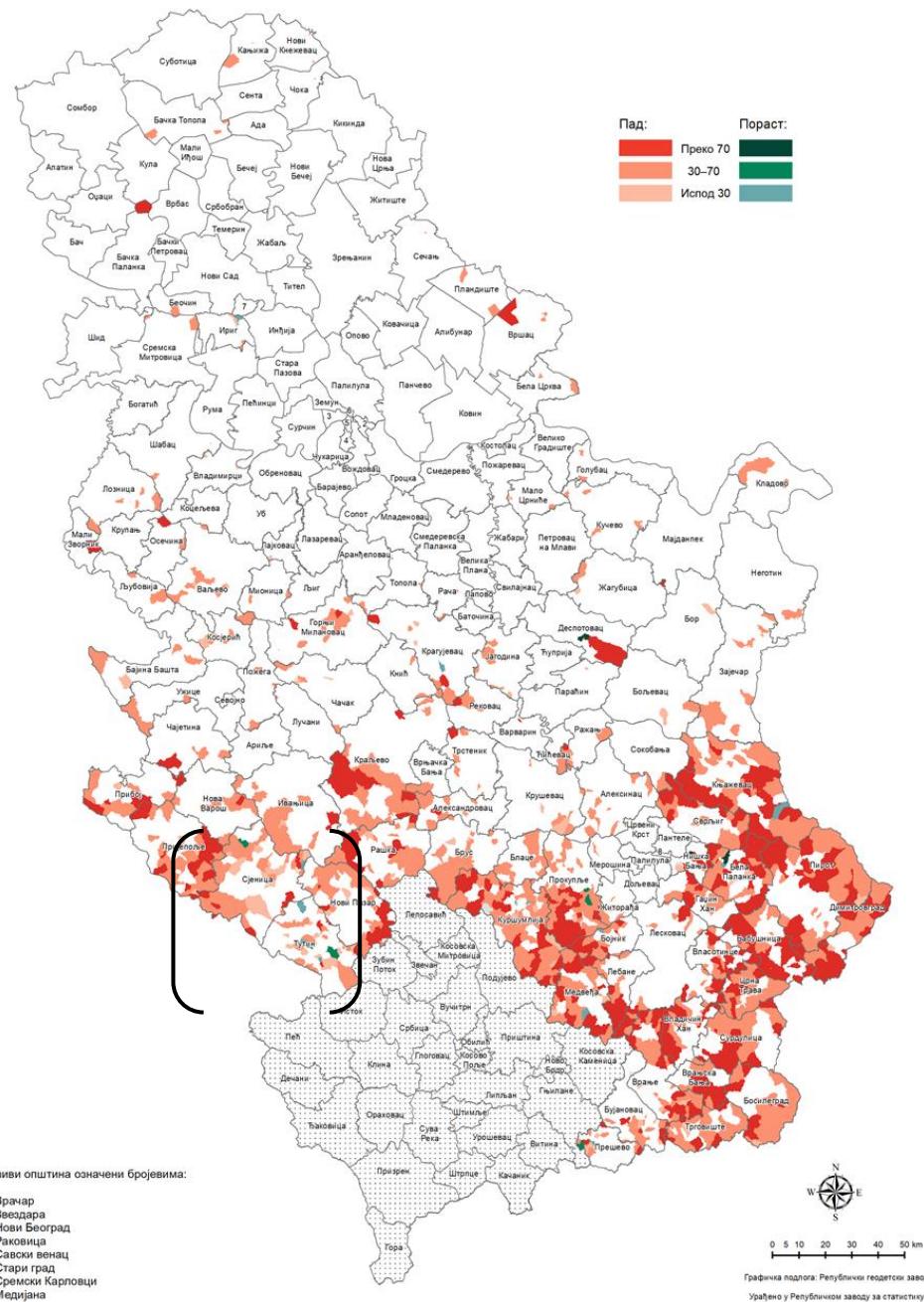
Индекс промене броја становника у малим насељима, 2022/2002.

2002. – 134 123 становника

2022. – 55 444 становника

Пиротска
Зајечарска
Јабланичка
Топличка и
Пчињска област

Пораст броја становника забележен је у свега 23 мала насеља (1,8%).

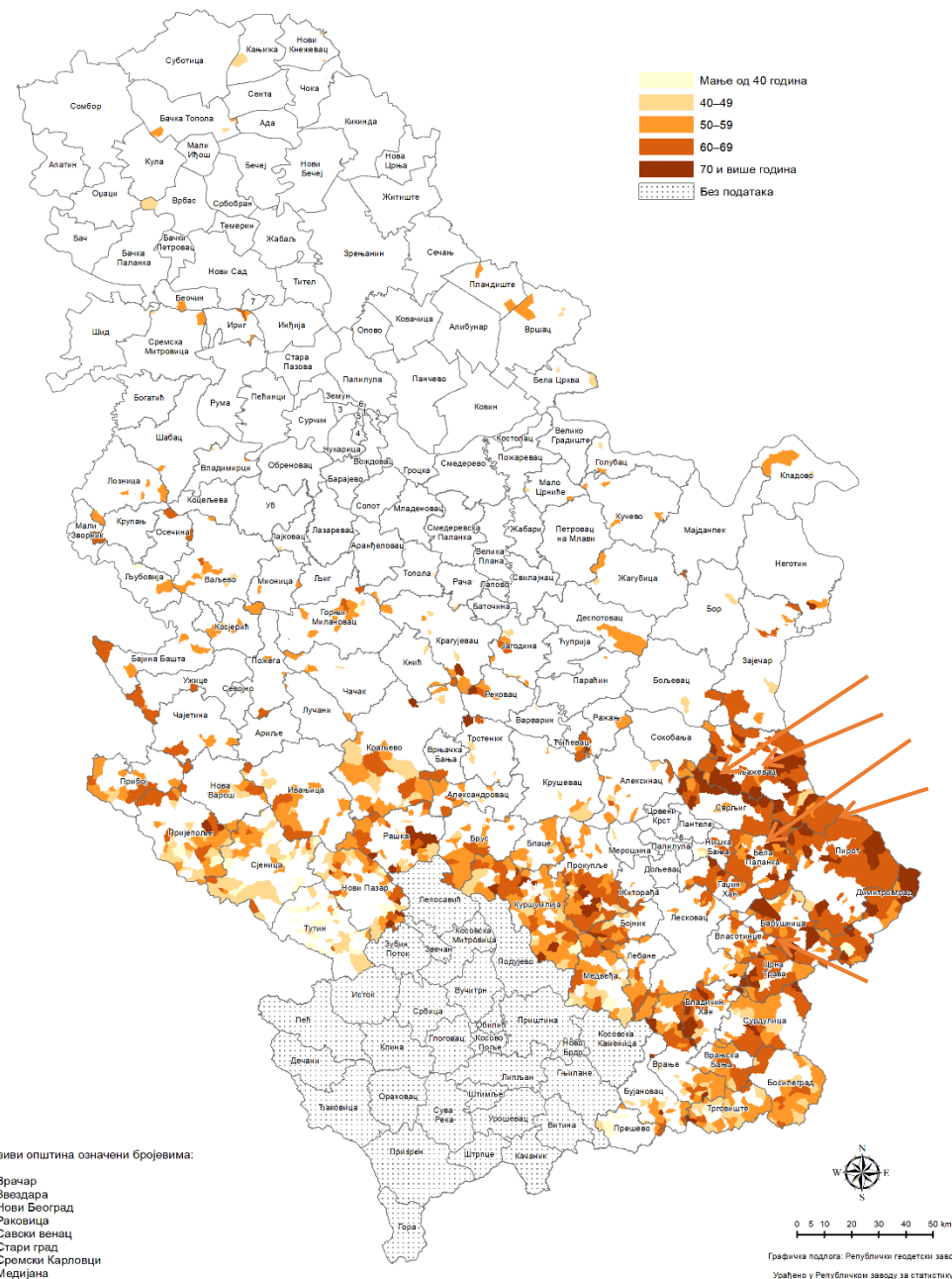

Мала насеља према просечној старости становништва, Попис 2022.

Скоро свако пето мало насеље у Србији има просечну старост становника већу од 65 година (286 насеља).

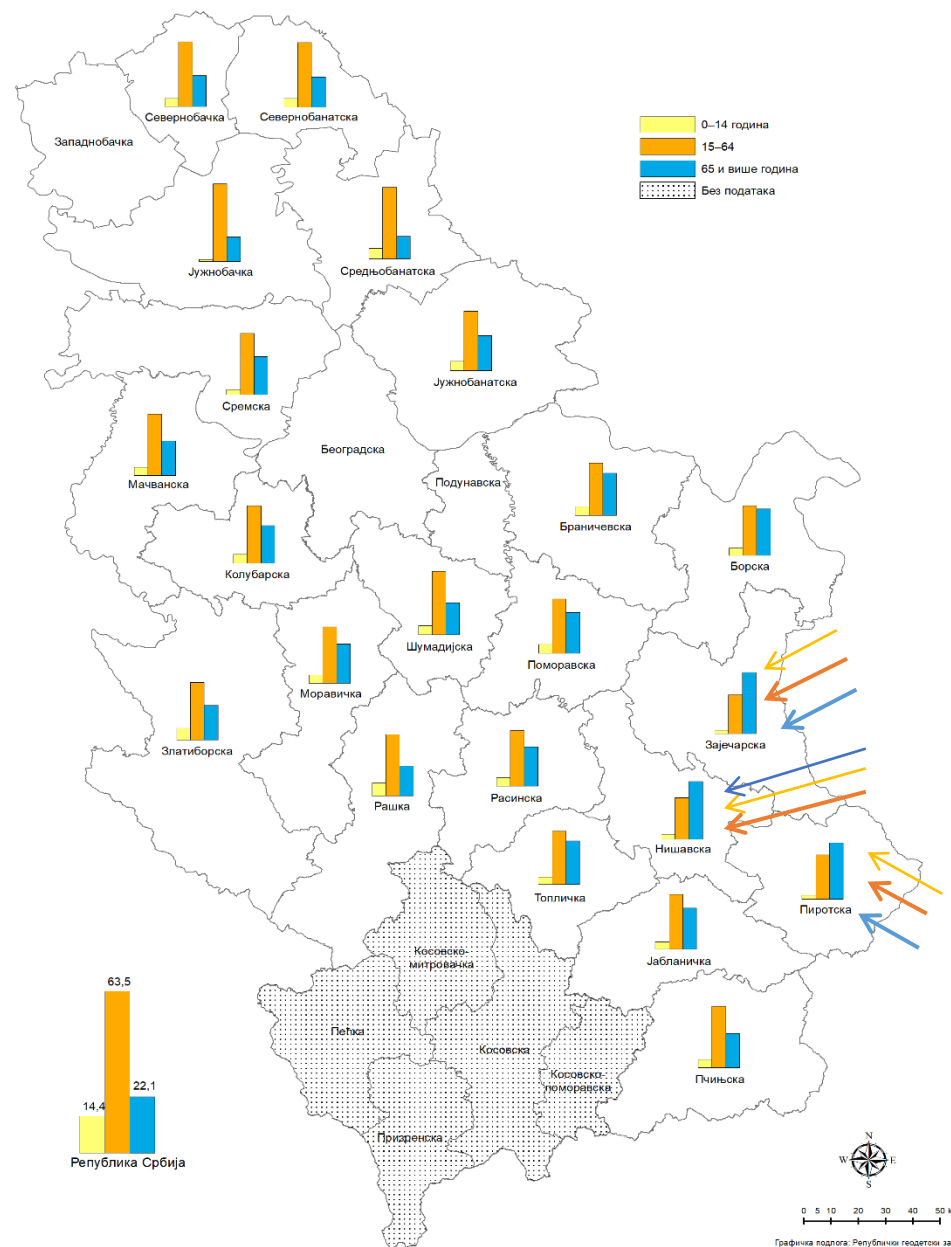
Сврљиг и Књажевац (67 и више година)

Пирот, Црна Трава и Бела Паланка (65 и више година)

Удео младог, радно способног и старијег становништва, Попис 2022.

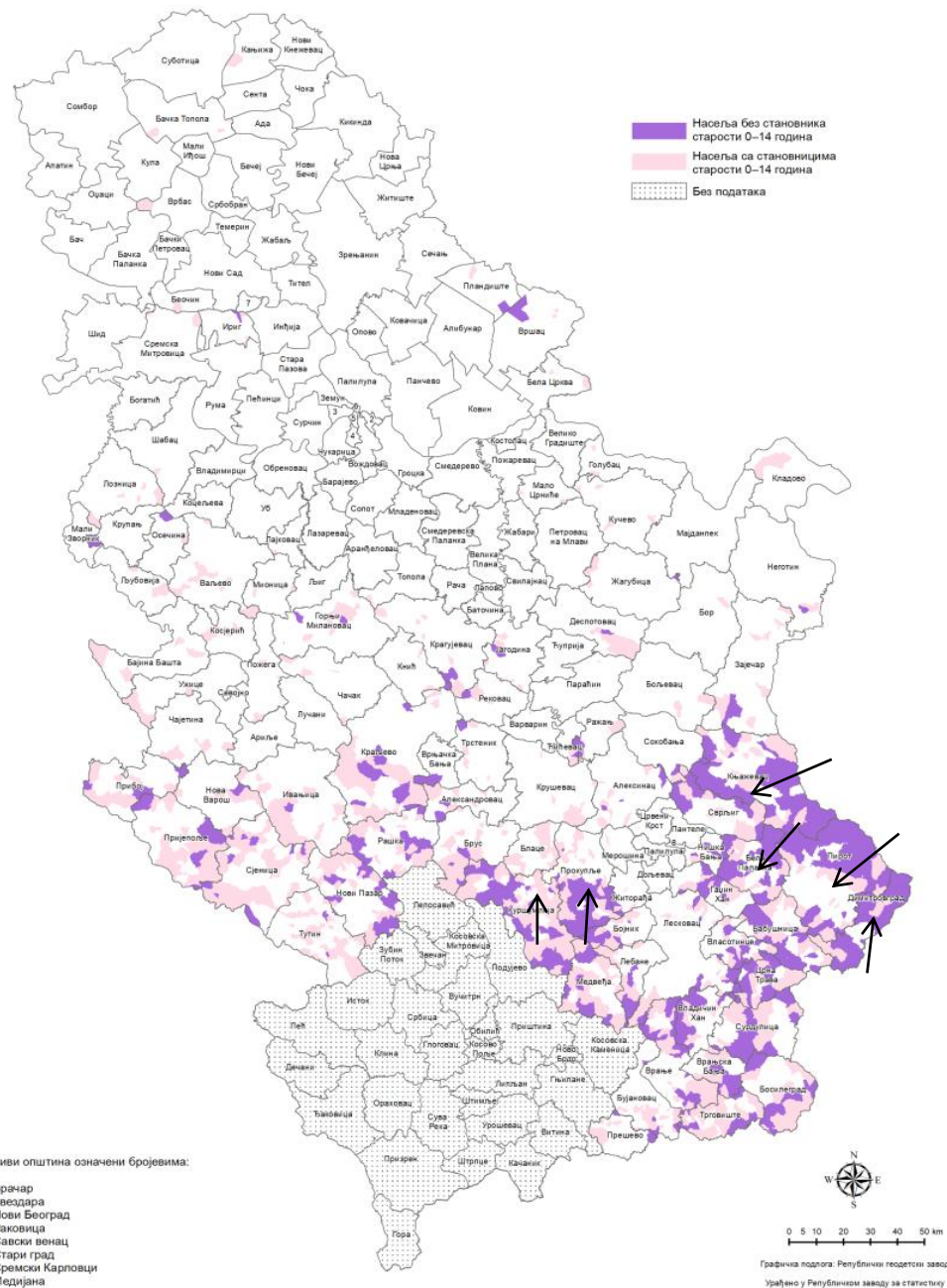
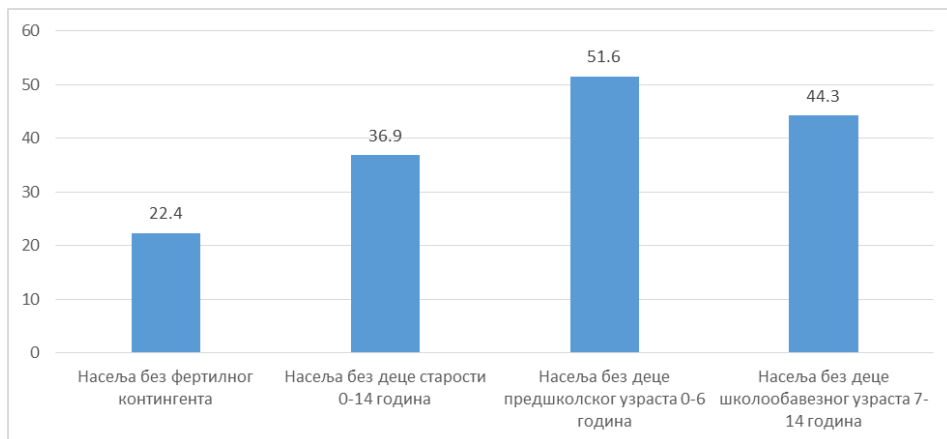
Регион Област	%			Просечна старост	Индекс старења	Коефицијент зависности		
	0–14 год.	15–64	65 и више год.			укупно	млађих	старијих
Република Србија	14,4	63,5	22,1	43,9	150,1	57,4	22,6	34,8
Београдски регион	–	–	–	–	–	–	–	–
Регион Војводине	7,1	61,7	31,2	51,3	367,5	62,0	11,4	50,6
Западнобачка област	–	–	–	–	–	–	–	–
Јужнобанатска област	8,9	57,4	33,7	50,8	357,1	74,3	15,6	58,7
Јужнобачка област	1,8	74,8	23,4	51,5	381,8	33,7	2,4	31,3
Севернобанатска област	8,4	62,4	29,2	49,7	296,0	60,3	13,5	46,8
Севернобачка област	7,8	62,4	29,2	51,0	323,1	60,3	12,5	47,8
Средњобанатска област	9,8	68,6	21,6	48,1	257,1	45,7	14,3	31,4
Сремска област	4,6	58,9	36,5	54,2	596,0	69,8	7,8	62,0
Регион Шумадије и Западне Србије	10,3	56,4	33,3	50,7	289,1	77,2	18,2	59,0
Златиборска област	11,3	55,5	33,2	50,5	265,0	80,2	20,3	59,8
Колубарска област	8,5	55,4	36,1	52,9	405,4	80,5	15,4	65,1
Мачванска област	7,9	59,0	33,1	51,8	346,8	69,6	13,5	56,1
Моравичка област	7,9	54,3	37,8	53,8	435,4	84,3	14,6	69,7
Поморавска област	8,6	52,2	39,2	53,8	425,3	91,6	16,6	75,1
Расинска област	8,3	53,8	37,9	53,7	408,0	85,9	15,5	70,4
Рашка област	12,1	59,1	28,8	47,7	209,2	69,4	20,5	48,8
Шумадијска област	8,4	61,1	30,5	49,6	308,9	63,7	13,7	49,9
Регион Јужне и Источне Србије	6,1	49,6	44,3	57,0	597,2	101,5	12,3	89,3
Борска област	7,1	47,8	45,1	57,1	625,7	109,0	14,9	94,1
Браничевска област	8,7	50,6	40,7	52,9	408,6	97,6	17,1	80,5
Зајечарска област	3,2	37,6	59,2	63,7	1572,3	165,8	8,5	157,3
Јабланичка област	7,2	52,9	39,9	54,9	467,6	88,9	13,5	75,4
Нишавска област	4,3	40,1	55,6	61,6	979,5	149,1	10,6	138,5
Пиротска област	3,5	42,5	54,0	62,1	1211,6	135,4	8,3	127,0
Подунавска област	–	–	–	–	–	–	–	–
Пчињска област	7,9	59,1	33,0	52,1	353,7	69,2	13,4	55,8
Топличка област	6,8	51,3	41,9	55,7	511,5	95,1	13,4	81,7
Регион Косово и Метохија
Мала насеља – просек	7,9	52,8	39,3	56,9	426,6	89,5	14,9	74,6

Мала насеља са становницима старости 0–14 година и без њих, Попис 2022.

У 2022. години више од трећине малих насеља у Србији (480) нема становника млађих од 15 година.

Књажевац (39 насеља)
 Прокупље (34)
 Куршумлија (31)
 Димитровград (30)
 Пирот (29)
 Нови Пазар (27) и
 Бела Паланка (25 насеља)

Становништво малих насеља према економској активности, Попис 2022. (%)

Економски активно становништво – 13 762 (24,8%)

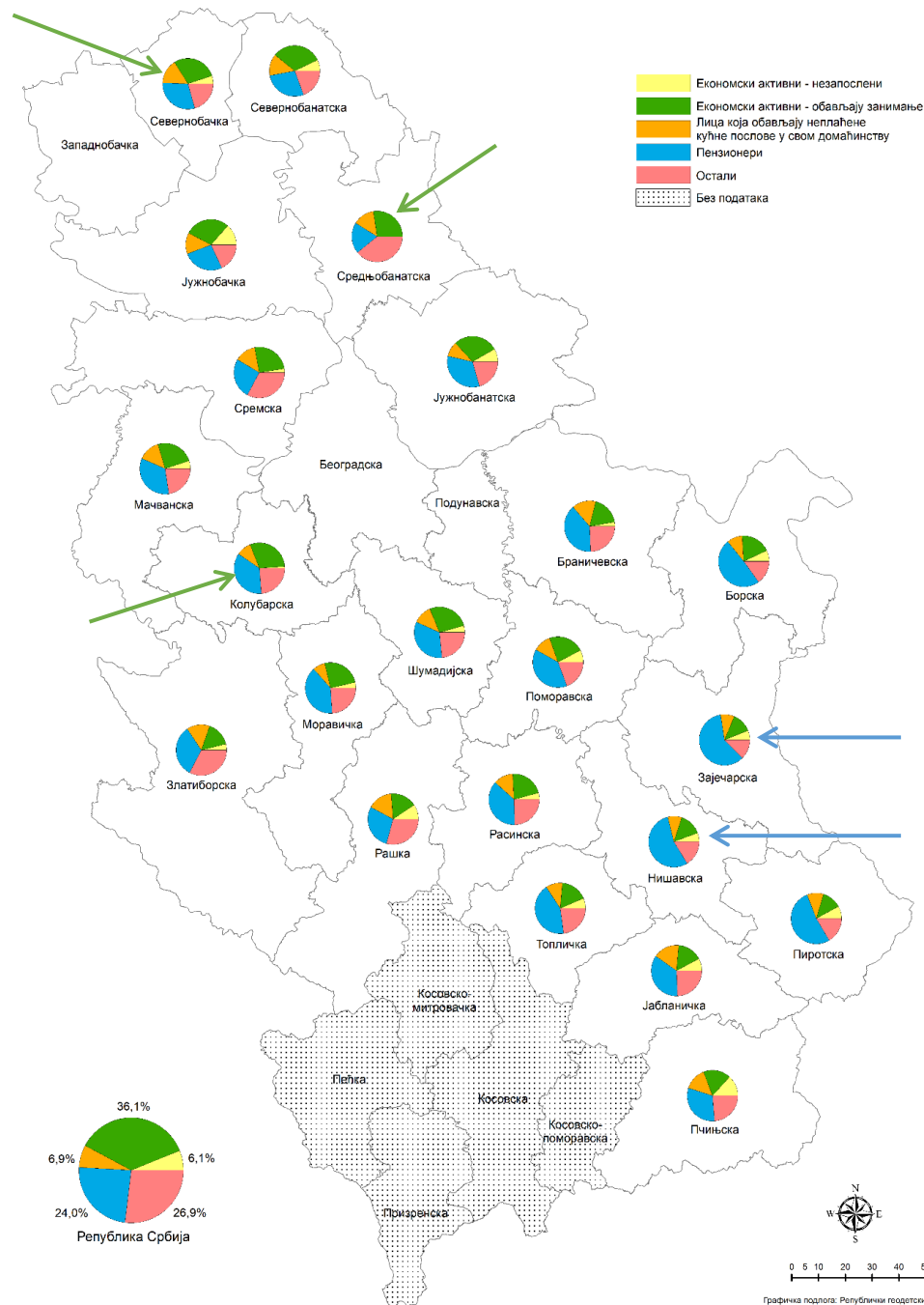
6 048 дневних миграната

Највећи проценат запослених – Севернобанатска, Севернобачка и Колубарска област (до 32,1%)

Економски неактивне особе – 41 464 (74,8%)

Пензионери – 21 388 (38,6%)
Нишавска (54,9%)
Зајечарске области (59,9%)

Ученици и студенти (дневни мигранти) – 3 442

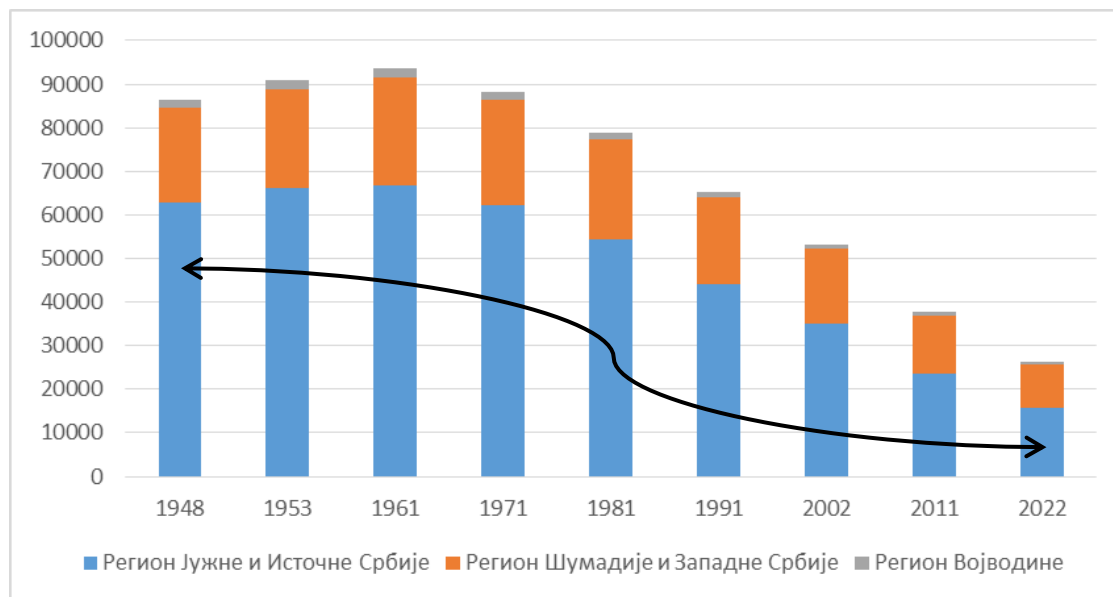
Кретање укупног броја домаћинства у малим насељима, 1948–2022.

1948. – 86 329 домаћинстава

2022. – 26 321 домаћинство

Регион Јужне и Источне
Србије – 62 938 на 15 618
домаћинстава

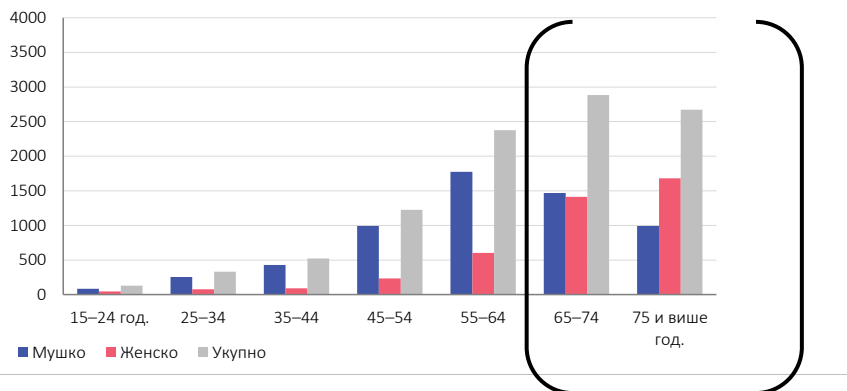
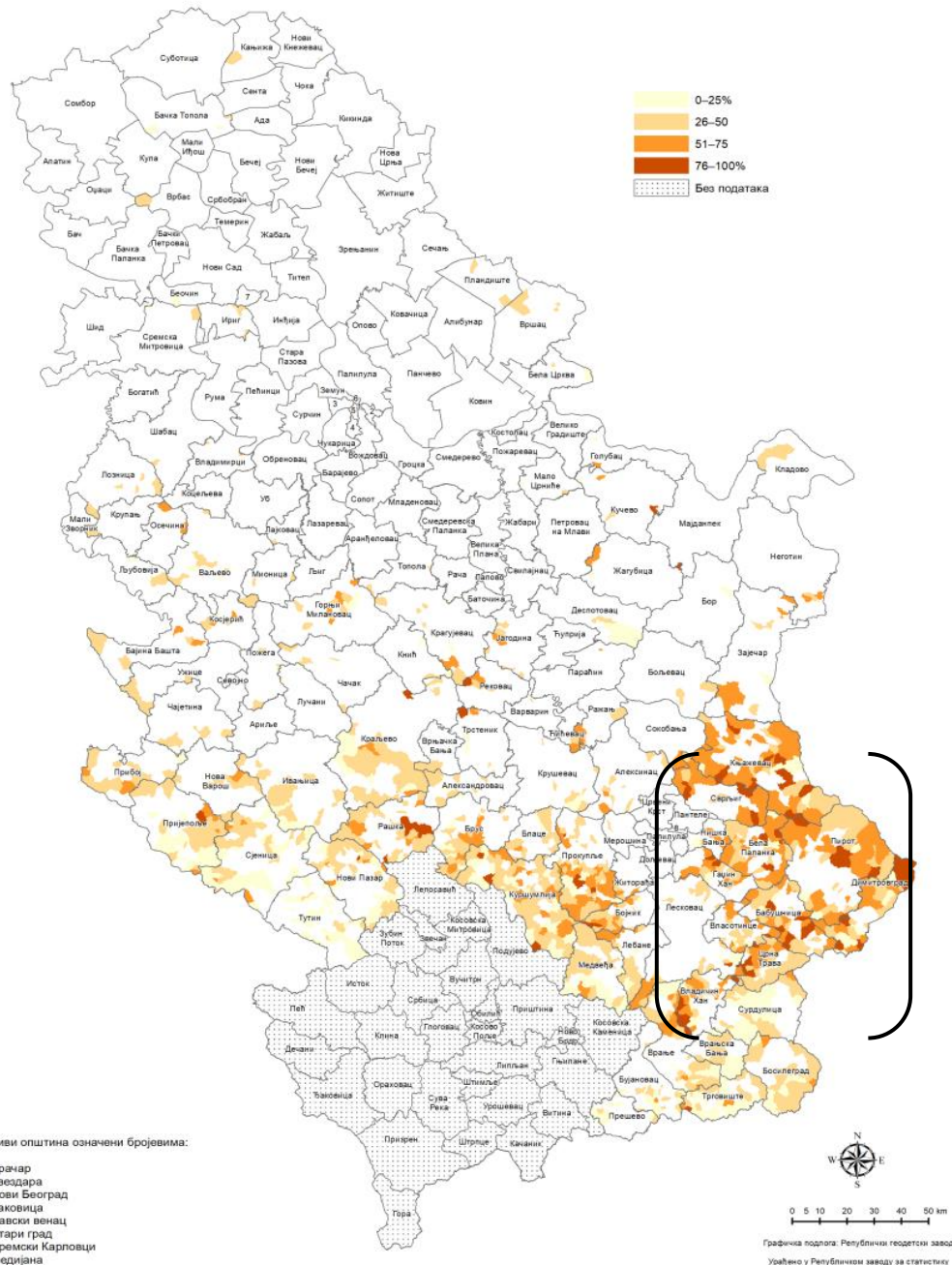
Највећи пад броја
домаћинства забележен је у
малим насељима Пиротске и
Зајечарске области (81,3%).

Просторни размештај старачких домаћинства, Попис 2022. (%)

Скоро свако друго домаћинство у малим насељима – домаћинство старијих.

У **33** насеља постоје само домаћинства у којима живе лица стара 65 и више година, док у **436** (33,5%) овај тип домаћинства чини више од половине укупног броја.

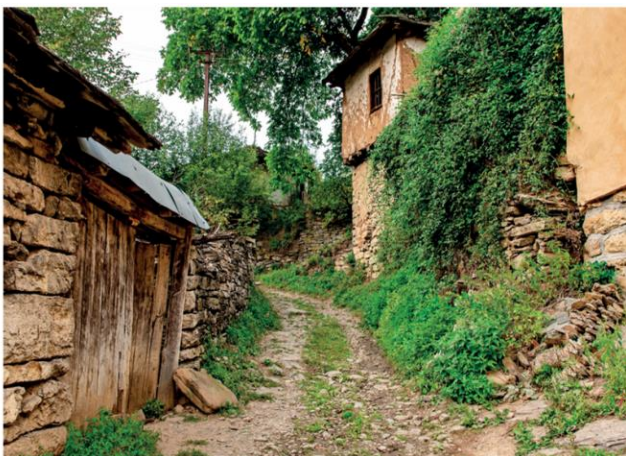
Просторни размештај ненастањених станова у малим насељима, Попис 2022. (%)

Више од 90% стамбених објеката
напуштено:

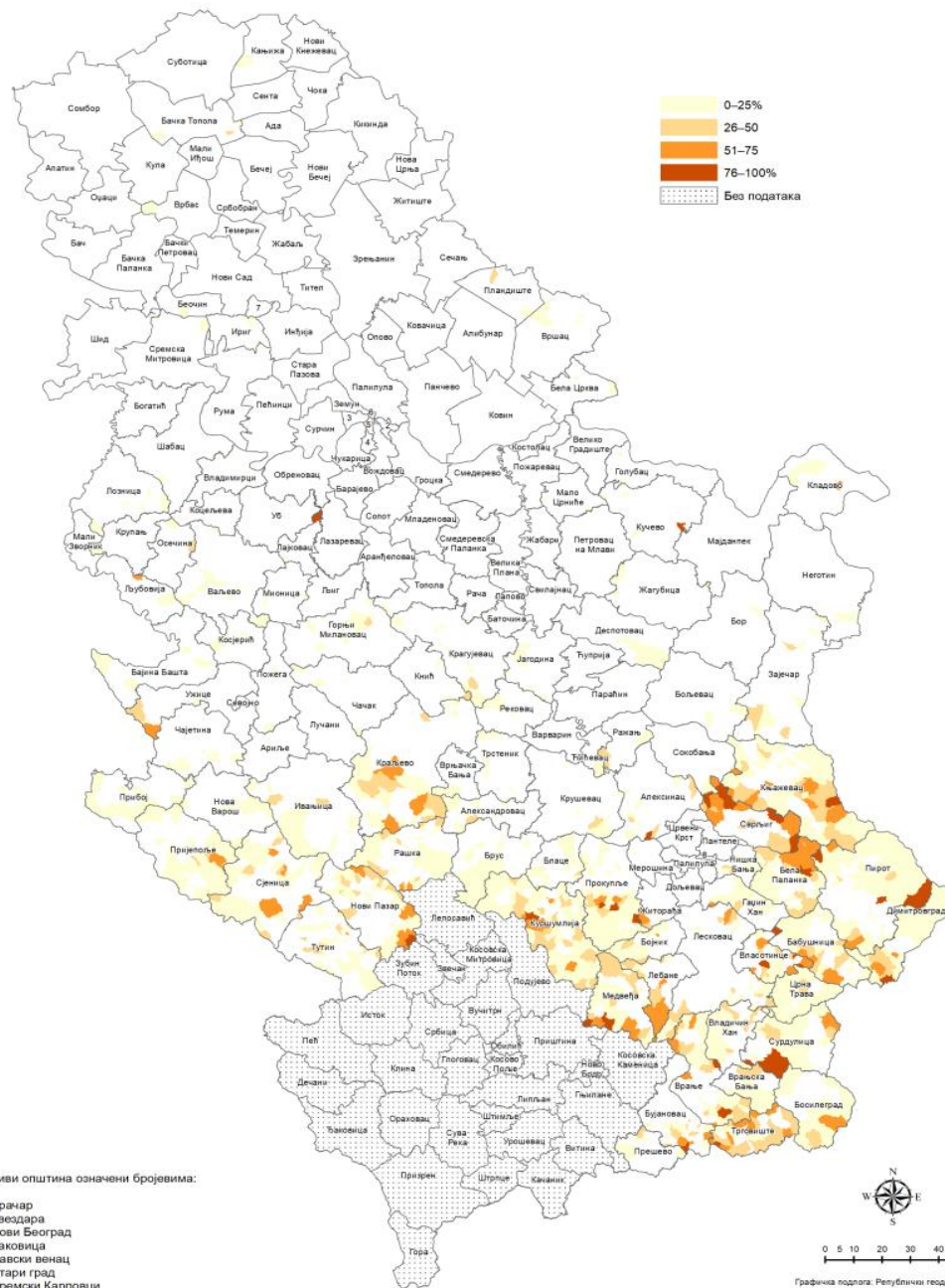
Ново Село (Сурдулица),

Узово (Бујановац), Буколорам (Прокупље),

Басара и Височка Ржана (Пирот), Рајчевце
(Трговиште) и Сурдул (Врање).

Слика. Камено село Гостуша

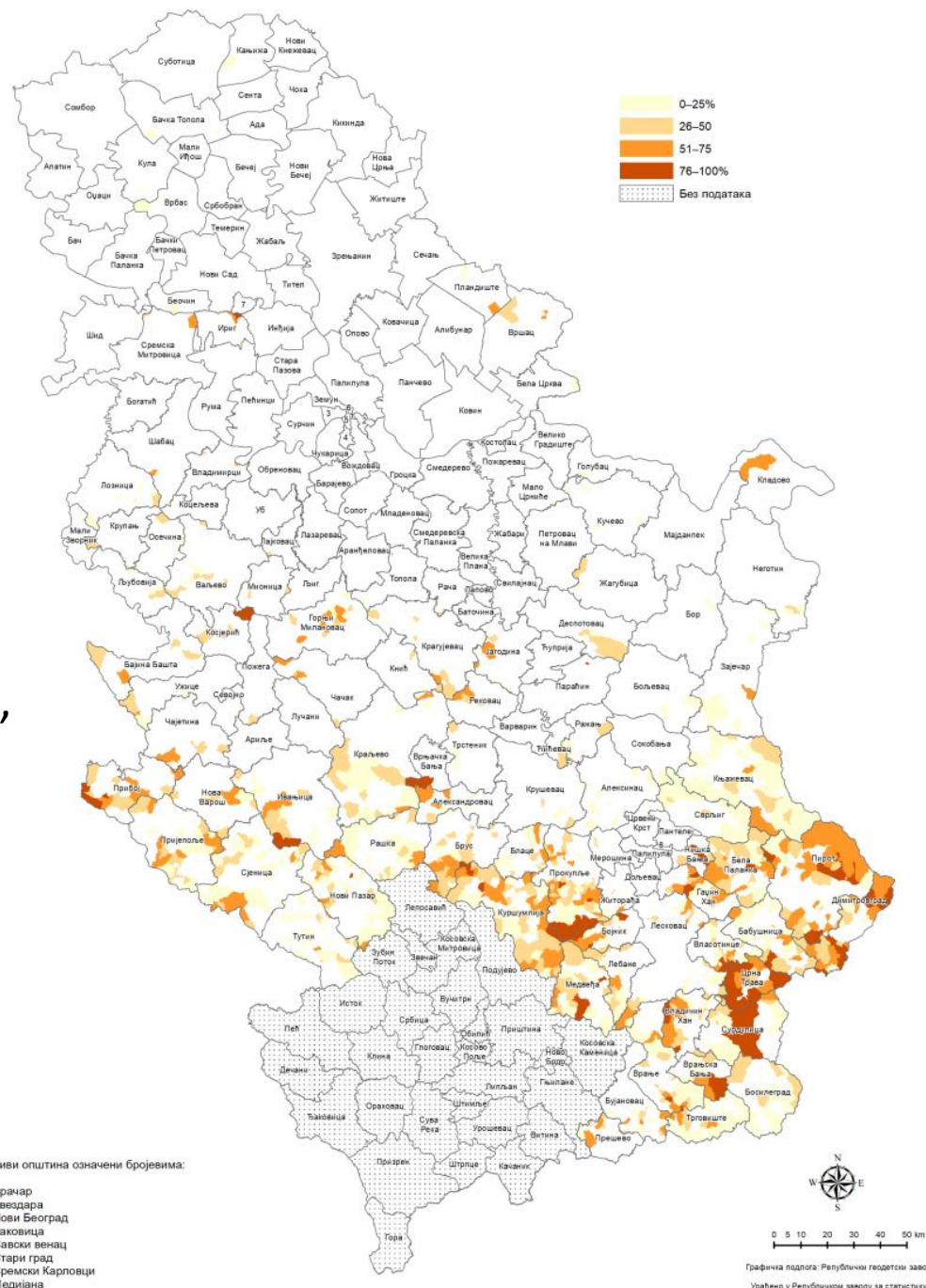

Просторни размештај секундарних станова у малим насељима, Попис 2022. (%)

Највећи број секундарних станова регистрован је у малим насељима (више од 40%) која се налазе у близини афирмисаних туристичких центара и заштићених природних добара, као што су Копаоник, Златибор, Тара, Фрушка гора, Стара планина, Ђердап, Власина, Сићевачка клисура.

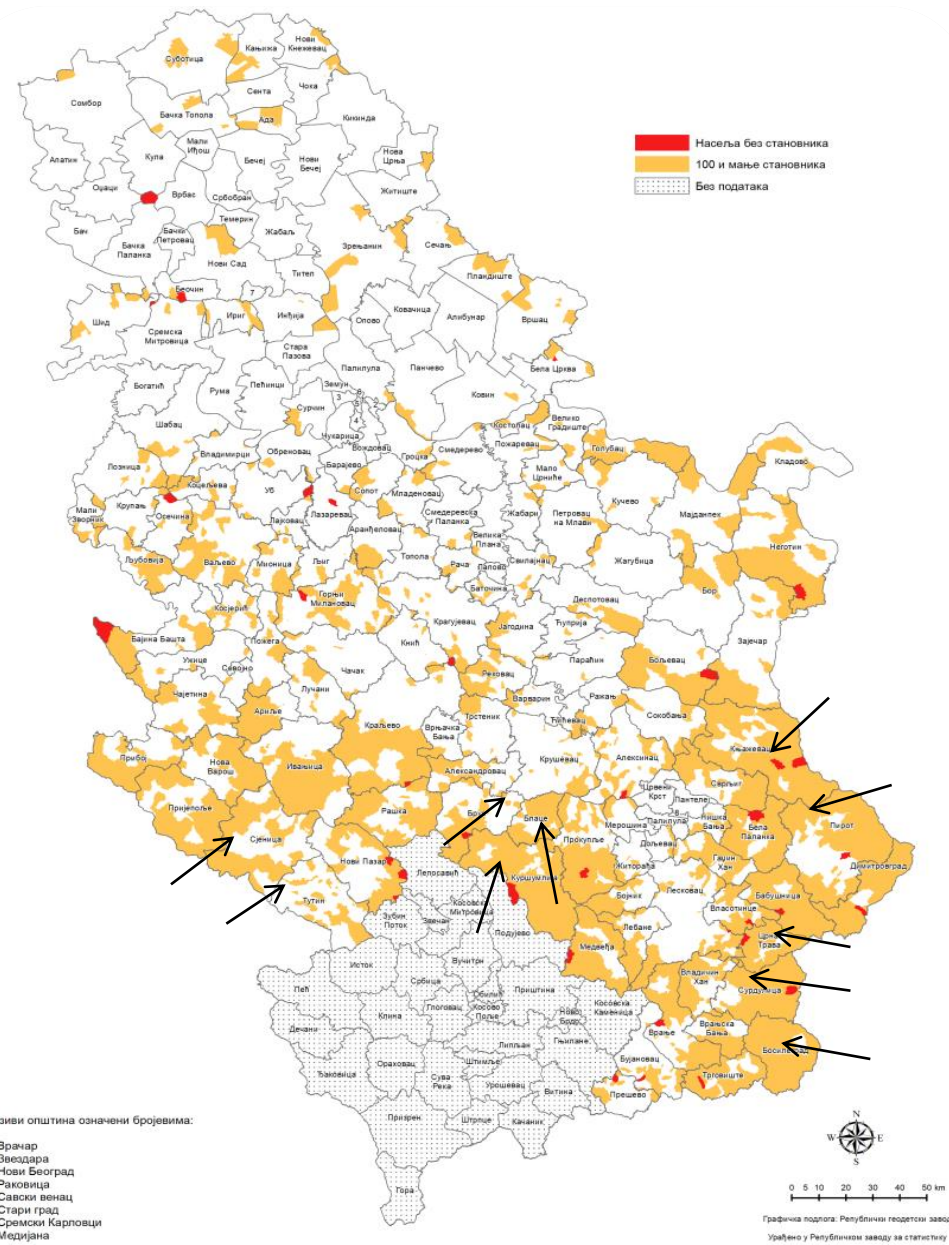
Слика. Секундарни станови у околини Власинског језера

Територијална дистрибуција малих насеља до 2052. године

Без становника – око 40 насеља

- Први кластер обухвата 298 насеља
- Други кластер броји 198 насеља
- Трећи кластер чини 445 насеља
- Четврти кластер чини 361 насеље

Демографски ресурси малих насеља: између нестанка и одрживог опстанка

- Да ли су демографски ресурси у овим насељима у потпуности исцрпљени?
- Да ли су насеља са малим бројем становника унапред предодређена за нестанак и да ли их треба препустити стихијском гашењу?
- Имају ли ова насеља потенцијале и ресурсе чијом се пажљивом и адекватном применом може обезбедити демографски опстанак?
- Ако се ова и оваква насеља угасе, велики део територије Републике Србије остао би празан, што укључује и погранични простор и отвара стратешка питања.

ЕУ за развој статистике у Србији

Попис становништва, домаћинстава и станова 2022.

ХВАЛА НА ПАЖЊИ

Проф. др Драгица Гатарић

Универзитет у Београду – Географски факултет